

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

LAUSUNTO

6.2.2015

Viite: TEM/2557/00.06.02/2014

Paikallisvoima ry:n lausunto: Selvitys vähittäismarkkinoiden tulevaisuuden tiedonvaihtoratkaisuista

Paikallisvoima ry ja sen 44 jäsenyritystä kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto tulevaisuuden tiedonvaihtoratkaisuista ja DataHUB 1.0 -selvityksestä.

Paikallisvoima ry pitää DataHUB-muotoista tiedonsiirtoratkaisua kustannustehokkaasti ja syrjimättömästi toteutettuna nykymuotoista tiedonsiirtoratkaisua tehokkaampana ja kannattaa sen kehitystä.

Kommentoitava selvitys ei kuitenkaan tuo riittävästi esiin muutosten vaikutuksia erikokoisiin ja liiketoiminnoiltaan erilaisiin toimijoihin, joka tulisi paremmin selvittää. Vastaavasti esimerkiksi kustannus- ja hyötyarviot ovat luotettavia ainoastaan arvioitaessa nykymallia. Sen sijaan mahdollisten tulevaisuuden mallien arviot ovat karkeita ja huonosti edustavia.

Paikallisvoima korostaa, että tehdyn selvityksen perusteella ei voida tehdä minkäänlaisia johtopäätöksiä myöhemmästä kehityssuunnasta (v2.x). Ratkaisu ei ole eikä se saa olla kannanotto minkään sähkön laskutusmallin puolesta.

DataHUB 1.0 on toteutettava viipymättä tiiviissä yhteistyössä energia-alan toimijoiden kanssa

Tuemme DataHUB:n versio 1.0:n toteuttamista tässä lausunnossa kerrotuin varauksin. **Datahub 1.0 tulee toteuttaa nopeasti, kustannustehokkaasti ja laadukkaasti eriarvoistamatta toimijoita.**

DataHUB:in mahdollista jatkokehitystä tulee nähdäksemme harkita vasta DataHUB 1.0:n tultua valmiiksi. Myös valinnat sähkön vähittäismarkkinoiden laskutusmallista, ottaen huomioon kehitys EU:ssa, on oltava selvillä ennen jatkokehitystä.

Pidämme selvitystä pääosin paikkansa pitävänä DataHUB 1.0:n osalta. Selvityksessä ehdotettu projektimalli tulevaisuuden tiedonvaihtoratkaisun hakemiseksi on kuitenkin liian raskas. Vastaavasti kustannusarvioiden ja hyötylaskelmien tarkkuuteen suhtaudumme varauksin.

Kustannukset kuriin

Uusi tiedonvaihtoratkaisu tuottaa väistämättä muutos- ja lisäkustannuksia toimijoille, eivätkä saadut säästöt välttämättä kata kustannuksia. Toimijoiden vuosittaiset tietojärjestelmäkustannukset ovat jo nyt suuret. Toteutettavan ratkaisun pitää olla sellainen, että se kohtelee järjestelmäkustannusten osalta toimijoita samanarvoisesti. **Kustannusten nousu ei saa johtaa toimijoiden määrän vähenemiseen ja siten kilpailun vähenemiseen.**

Loppuraportissa käytetyt indikaatiiviset hinnat energia-alan toimijoille järjestelmämuutoksista eivät kokemuksemme mukaan vastaa todellisia kustannuksia vaan ne tulevat olemaan huomattavasti suurempia. DataHubin toteutuksessa pitää huomioida mahdollisimman hyvin myös NBS:n toteutus, jotta NBS:ään tehdyt investoinnit pystytään mahdollisimman hyvin hyödyntämään.

Erityisen huolestuttavana pidämme asiakkaan uudesta tiedonsiirtoratkaisusta saamia pieniä hyötyjä suhteessa asiakkaalle koituviin merkittäviin kustannuksiin.

Kustannusten nousun jarruttamiseksi ja kaikkien toimijoiden onnistuneen DataHubiin siirtymisen mahdollistamiseksi on määrätykset ja rajapinnat saatava julkisiksi mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Tältä osin projektisuunnitelman aikataulua on kiristettävä.

Energiaviraston valvontamallissa pitää huomioida DataHubin aiheuttamat lisäkustannukset verkonhaltijoille siten, että DataHubin kustannukset ovat läpilaskutuserä valvontamallissa. Epäilemme, että pienten toimijoiden osalta loppuraportissa kustannussäästöt eivät tule toteutumaan siinä määrin kuin annetaan ymmärtää prosessikustannusten osalta, koska henkilökustannuksia ei pystytä vähentämään siinä määrin kuin isommilla toimijoilla.

Hinnoittelun on perustuttava käyttöön

Kustannukset on kohdistettava oikeudenmukaisesti järjestelmän käytön (esimerkiksi transaktioiden määrä) perusteella. **Kiinteät tasasuuruiset maksut eriarvoistavat alan toimijoita.** Tästä johtuen näemme, että **kiinteitä maksuja ei pitäisi olla ollenkaan.** Myöhemmin mukaan tulevat toimijat eivät saa saada etua nykyisten toimijoiden maksamana, koska tämä vääristää kilpailua.

DataHUB:n laskutuksen on perustuttava käytettyyn palveluun (tiedonsiirtomäärät, käytetyt palvelut). **Ehdotamme seuraavia hinnoitteluperusteita:**

- Verkonhaltijalla mittauspiste- ja sanomakohtainen veloitus
- Myyjällä sanomien määrän mukainen veloitus
- Palveluntarjoajalla sanomien määrän mukainen veloitus

DataHUB:n hallintomallin on otettava energiasektorin toimijat mukaan

Alan (Energiavirasto, TEM ja energiayhtiöt) tulee ehdottomasti olla mukana DataHUB:in hallinnossa. Myös kuluttajien näkemys on saatava mukaan DataHUB:n kehitykseen.

Pidämme erittäin tärkeänä sitä, että toimialalla on riittävän vahva edustus perustettavan DataHUB-yhtiön hallituksessa. Näin varmistetaan, että toimialalle ei tule DataHUB:n kautta isoja kustannuksia, sillä Fingrid ei kustannuksia itse maksa eikä sillä näin ole luontaista intressiä kustannusten välttämiseen.

Yhtiön ei tarvitse myöskään tuottaa palveluja itse. Perustettava yhtiö voi ostaa palvelut esim. 3 v (+ 3 v opt.) sopimuksin kuten IT-palvelut yleensä.

Valvonta ja sanktiot

Tiedonvaihtoratkaisuun liittyvät päätökset tulee tehdä, ja tiedonsiirtoratkaisu toteuttaa harkituin ja tehokkain askelin siten, että järjestelmä on käytössä perusmuodossaan mahdollisimman pian. Myöhempien vaiheiden suunnittelu ja selvityksessä ehdotettu raskas hankemalli eivät mielestämme ole perusteltuja tässä vaiheessa.

Järjestelmää suunniteltaessa on otettava huomioon valmiudet sähkön vähittäismyynnin ja sähkökaupan mahdolliseen luvanvaraisuuteen tulevaisuudessa sekä sanktioihin ja niiden toimintaan. Järjestelmän tulee olla Energiaviraston ja Fingridin valvonnassa, mutta järjestelmän (erilaisten) käyttäjien edustus ja vaikutusmahdollisuus tulee varmistaa niin järjestelmää suunniteltaessa, rakennettaessa kuin käytettäessäkin.

Sanktiot tulee suhteuttaa toimijan kokoon esim. liikevaihdolla tarkasteltuna.

Muita huomioita

Tietoturvallisuuteen ja tietosuojaan sekä käytettävyyteen pitää kiinnittää erityistä huomioita, koska järjestelmä on erittäin kriittinen energia-alan toimijoiden kannalta. Vuodenvaihteen pankkialaan kohdistuneet palvelunestohyökkäykset eivät saa toistua energia-alalla.

Selvityksessä ehdotettuja prosesseja tulisi vielä jalostaa eteenpäin, jotta toimijat saavat mahdollisimman hyvän hyödyn liiketoiminnalleen riittävän aikaisessa vaiheessa esim. tasepoikkeamien raportointi ja laskutus

Kunnioitavasti,

Paikallisvoima ry

Mikko Rintamäki
toiminnanjohtaja

Paikallisvoima ry:n jäsenyhtiöt

- Ekenäs Energi Ab
- Esse Elektro-Kraft Ab
- Etelä-Savon Energia Oy
- Haminan Energia Oy
- Herrfors Oy Ab
- Imatran Seudun Sähkö Oy
- Jakobstads Energiverk
- Jylhän Sähköosuuskunta
- Kanteleen Voima Oy
- Katternö Oy Ab
- Keminmaan Energia Oy
- Keravan Energia Oy
- Keuruun Sähkö Oy
- Koillis-Satakunnan Sähkö Oy
- Kokemäen Sähkö Oy
- Kotkan Energia Oy
- Kronoby Elverk Ab
- KSS Energia Oy
- Kuoreveden Sähkö Oy
- Köyliön-Säkylän Sähkö Oy
- Lammaisten Energia Oy
- Lankosken Sähkö Oy
- Lehtimäen Sähkö Oy
- Mäntsälän Sähkö Oy
- Naantalin Energia Oy
- Nurmijärven Sähkö Oy
- Nykarleby Kraftverk Ab
- Outokummun Energia Oy
- Paneliankosken Voima Oy
- Parikkalan Valo Oy
- Porvoon Energia Oy - Borgå Energi Ab
- Rauman Energia Oy
- Sallila Energia Oy
- Satapirkkan Sähkö Oy
- Seinäjoen Energia Oy
- Suomen Voima Oy
- Tripower Oy
- Vakka-Suomen Voima Oy
- Valkeakosken Energia Oy
- Vatajankosken Sähkö Oy
- Vetelin Sähkölaitos Oy
- Ålands Elandelslag
- Äänekosken Energia Oy